

Tallinna idee: Ühistupank taaskäivitaks rahvusliku majanduse

Edgar Savisaar kirjutas mõni aeg tagasi, et aeg on küps ühistupanga loomiseks. Sellest peaks saama keskne tugisammas meie rahvusliku majanduse taaskäivitamisel. Tegemist ei ole turumajanduse vahetamisega sotsialismi või käsumajanduse vastu, vaid Eesti rahva õiguse realiseerimisega ise oma rahaasju korraldada.

Ettevõtlus

Maamajandus

Fotod Kesknädala arhiivist

Transiit

Metsatööstus

EDGAR SAVISAAR
Tallinna linnapea

Mida edasi, seda rohkem on ühiskonnas kuulda pahameelt, et meie turul tegutsevad välispangad ei anna enam laenu, ei hooli kohalikust ettevõtlusest, eksitavad inimesi investeerimistoodetega, pai-

gutavad pensionivarasid kahjumlikult, vähendavad pangautomaate ja sulgevad pangakontoreid, muudavad makseid aeglasemaks, kuid samas tõstavad hoogsalt teenustasusid; raporteerivad oma hiigelkasumitest ja astuvad üha rohkem samme, et Eesti rahaasjade

Kuna meelepaha pankade ahnuse tõttu ühiskonnas üha kasvab ja see võib viia panku piiravate regulatsioonideni, siis püüavad pangad võtta maksimumi, pigistades klientidest välja viimasedki tulutilgad.

üle otsustatakse välispankade peakontorites.

Eesti pangaprobleem ei ole väljamõeldis

Kus suitsu, seal tuld. Alati võib pangast tunga saanud inimesele tunduda olukord tegelikust mustem ning üksikujuhtum

võib varjutada tegelikku, mõnevõrra positiivsemat üldfooni. Kuid päris tühjalt kohalt need jutud ka ei teki. Eelkõige arvestades erinevate pretensioonide hulka ja üldise meelepaha tagant paistvaid vaieldamatuid fakte.

Loe edasi lk 4-5

Juhtkiri

Aastas on 364 meestepäeva ja vaid 1 naistepäev

URMAS GLASE
kolumnist

Eesti rahvaarvust üle poole moodustavad naised. Ent kui vaatame naiste osakaalu ühiskonnaasjade suunamisel kasvõi Riigikogu ja valitsuse tasandil, siis leiame kõrgeimast esinduskogust vaid 20 protsenti naisi. Valitsuse koosseisus on praegu vaid üks naine – Keit Pentus-Rosimannus.

Põhjamaades, kellega me tihti ennast võrrelda armastame, on naiste aktiivsus ühiskondlikus elus palju kõrgem. Parlamendis on naiste osakaal 40 protsenti ringis. Isegi islamistlikus Jordaanias, kus naise roll meie arusaamadest veelgi enam erineb, on riigi esinduskogus naistele eraldatud 150 kohast 15. Põhjamaades pole tegusate naiste hulk punnitatud proportsioon, vaid loomulik osa demokraatlikust elukorraldusest, kus inimesed sõltumata soost tunnevad vajadust poliitilises korralduses kaasa rääkida. Seal kõnetavad naiste sõnumid valijaid millegipärast enam kui meil.

Meie naabritel soomlastel, lätlastel ja leedulastel on ette näidata säravaid ja väärikaid naispresidente, Balti naabritel ka peaministreid. Eestil on kõrvale seada küll Riigikogu esimees, aseesimees ja pooled eurosaadikud, kuid ikkagi ei anna see võrdväärset mõtet välja.

Nüüdisaegse Euroopa ülesehituse üheks nurgakiviks on sugudevaheline võrdõiguslikkus, mille poole püüeldakse igas eluvaldkonnas. Paraku peavad statistika austajad tõdema, et Eesti on soolist võrdsust ilmestavate näitajate poolest viimastel aastatel teinud pigem tagasimekut.

KESKMÖTE: Kalestunud ja arrogantse poliitilise suuna kõrvale saavad just naised tuua tasa-kaalukamat ja pehmemat sõnakasutust, kui soovite – teist suhtluskultuuri.

Eesti poliitmaastik on karm – oma koha eest päikese all võideldakse küünte ja hammastega. Küllap ei ole naised harjunud sellise pidevas erutusseisundis kukepoksijate retoorikaga, millega meeskolleegid omavahel suhtlevad. Piisab, kui siin meenutada, kuis rahandusminister Jürgen Ligi avalikult ärritus, kui turtsatas arvamust avaldada sõandanud erakonnakaaslase Kaja Kallase peale, sest Kajaal olla vaid suured ilusad silmad tavaliselt kinnise suu kohal.

Matšolik käitumine reedab põlgavat suhtumist naistesse, mis ei tee au ühelegi härrasmehele. Laiemas plaanis sobib niisugune ülbamine iseloomustama seda, kuidas paljude poliitikute seas arvatakse soost sõltumata teiste inimeste ja nende arvamusega.

Kalestunud ja arrogantse poliitilise suuna kõrvale saavad just naised tuua tasa-kaalukamat ja pehmemat sõnakasutust – kui soovite, siis teist suhtluskultuuri.

Paradoksaalsel kombel aga ei vali suurem osa naisvalijatest oma sookaaslasi, vaid usaldavad enda eest kõnelema mehi. Kui vaadata valimistulemusi, siis Riigikogu valimisel suudavad koguda muljetavaldava hääletasaagi vaid üksikud naiskandidaadid.

Meie kaasaegse maailma üks tugevaimaid naispoliitike Margaret Thatcher suutis küll tõusta Briti peaministriks, kuid ei suutnud temagi pälvida sookaaslaste tugevat toetust. Sama risk on igal teisel naispoliitikul.

Praegust seisut ei saa tasa-kaalukamaks muuta käskude, keeldude ega kvootidega. Seda olukorda saavad ennekõike muuta naised ise, ennast inimese ja isiksusena maksmata pannes. See tähendab naiste julgemat ja otsustavamalt sekkumist aruteludesse ja tugevamate argumentide esitamist, kuni tekib autoriteet ja sellega koos valijate tunnustus.

Kindlasti ei ole see kerge tee. Meie maanurgas kehtivad konservatiivsed mõttemallid on juurdunud inimestesse aastasadade jooksul. Nende muutmine käib kohati visadusega, mis on võrdne tilkhaaval kivisse augu uuristamisega.

Kui edumeelsem osa maailmast on naiste toomisega ühiskondliku elu keskpunkti tegelnud viimased sada aastat ja kauemgi, siis meie pole kogu aeg nii järjepidevad olnud. Ent miski peale meie endi ei takista seda vahet tasandamast.

Õigupoolest ei peaks valija tulevikuks sedelit urni lastes kaaluma, kas ta hääletab naise või mehe poolt, vaid nende mõtete ja tegude poolt, mis on talle rohkem meelne. Võib-olla on mõnigi kord meie liiga karuse poliitika taga liiga palju meesotsustusi ning liiga vähe naiselikkust vaistu ja ettenägelikkust.

KESKNÄDAL

Address: 10130 Tallinn, Toom-Rüütli 3/5
Tellimine ja levi: 6 177 717

Peatoimetaja Urmi Reinde urmi@kesknadal.ee 6 274 583
Uudistejuht Indrek Veiserik indrek@kesknadal.ee 6 274 571
Toimetaja Tiit Maksim tiit@kesknadal.ee 6 273 465

Toimetuse käsikirju ei tagasta. Kesknädalas ilmunud artiklid väljendavad nende autorite arvamust, mis ei pruugi kokku langeda toimetuse omaga.

Levi AS Express Post ja AS Eesti Post.
Lehte kirjastab MTÜ Vaba Ajakirjandus

NÄDALA NUPUD

„Vaba“ Ukraina toob võimule uued oligarhid

Lääne, sh Eesti meedia rõhutab, kuidas Maidani väljakul nõudis rahvas demokraatlikke, tõelisi rahva poolt valitud juhte. Üks peamisi põhjusi, mille vastu Maidanil protestiti, oli ülikirguse isikute liiga suur mõju poliitikale. Nagu nüüd selgub, oli tegu avalikkusele puru silma ajamisega. Uudistekanal *Russia Today* kirjutas, et Maidani toel võimule tõusnud Ukraina küsitava legitiimsusega valitsuse üheks

esimeseks teoks oli määrata kaks Ukraina eriti rikat meest valitsema Donetsk ja Dnepropetrovski regiooni. Nende Ida-Ukraina suurte tööstuspiirkondade kubernerideks määrati Igor Kolomoysky (pildil) Dnepropetrovskisse ja Sergey Taruta Donetskisse. Kolomoysky on Ukrainas rikkuselt kolmas mees, kelle vara väärtuseks hinnatakse 2,4 miljardit dollarit. Ta on üks ärihiu *Privat* omanikke; selle alla kuulub ka Ukraina suurim pank *Privatbank*, mida värske kuberner isiklikult juhib. Kolomoysky tegutses nii nafta-, terase-, toiduaine- kui ka põllumajandustööstuses ning transpordis, omab Ukraina ja Iisraeli kodakondsust ning kamandab oma äriimpeeriumi Šveitsist.

Kolomoysky on endine Julia Tõmošenko toetaja, kuid 2010. aastal keeldus ta Tõmošenko valimiskampaaniat toetamast. Ta on üks suuremaid partei UDAR sponsoreid. Just see ühendus küttis tänavatel üles Janukovõtši-vastaseid meeleolusid.

Donetski regiooni värske kuberner Taruta varandus on

umbes 2 miljardit dollarit, millega ta kuulub riigi kümne rikkaima inimese hulka. Taruta juhib ISD-d, mis on üks maailma suurimaid kaevandus- ja vasesulatusfirmasid. Samuti on tema käsutades Donetsk Metallurgi jalgpalliklubi. Taruta, kes jumaldab luksuslikke juveelitooteid ning suurejoonelisi kuldsambaid ja -kujusid, spondeeris Viktor Juštšenkot, kes sai Ukraina presidendiks 2004. aastal „oranži revolutsiooniga“.

Selliste miljardide võimuletoomise nimel ongi Lääne (sh Eesti) propagandamasin ja Maidani-meelsed poliitikud tegelikult vaeva näinud! Jutud Ukraina „vabastamisest“ on olnud suitsukate, et Lääs saaks enda heaks töötavad oligarhid võimule upitada.

Kesknädalal on ammu piinlik nende meele poliitikute pärast, kes oligarhide isiklikku võimule ja ühe rikkurite seltskonna asendamist teise samasuguse või veel hullemaga on omalt poolt toetanud. Sellega on toetatud ka inimohvrite ja õigustatud võimu ülevõtmist ebademokraatlikul moel.

Ukrainat ootab ees sama räige ja rahva moraali laostav oligarhide võim, nagu valitses 1990ndate Venemaal. Kõige kurvem, et kannatavad taas süütud inimesed, kes siiralt uskusid (muinas)jutte ideaalsest Ukrainast – vast samamoodi, nagu osa eestlasi uskus 1918-1940 imelist taassündi 1990ndatel, nüüd aga ei suuda ära imestada, miks ta ainult 300 euri penssi saab ja miks noored riigist kabu-hirmus põgenevad.

Savisaar: Ukraina kaikameeste valitsus pole legitiimne

Edgar Savisaar vastas Delfi küsimusele, et praegusel Ukraina valitsusel pole mandaati. Terve Ukraina olukord saab hakata lahutama pärast seda, kui riigis tekib legitiimne võim, leiab Savisaar. „Alles siis saab nii Kiievis kui ka Ida- ja Lääne-Ukrainas taastada elementaarne avalik kord, siis võiks tööle hakata mingilgi tasemel riigi majandus, ja alles siis on võimalik arutada sellele riigile ka massiivse välisabi andmise üle. Tulgu see siis Euroopast või Ameerikast või Aasiast või kõigest korraga,“ kirjutas Savisaar.

Kuni uue võimu valimiseni saaks mingile legitiimsusele pretendeerida Savisaare hinnangul vaid rahvusliku ühtsuse valitsus, mis hõlmab kõigi Ukraina piirkondade elanike esindajaid. „Praegusel kaikameeste diktaadi järgi moodustatud Ukraina valitsusel pole aga paraku mandaati ega ka võimekust isegi vabade valimiste läbiviimiseks. Rääkimata muude riigi ees seisvate põhiliste küsimuste lahendamisest,“ põhjendab Savisaar.

Eesti opositsiooniliidri sõnul on Ukraina laiemalt näide sel-

lest, kuidas riigi sisepoliitilise stabiilsuse tagamiseks ei saa olla kuitahes hästi varustatud jõustruktuurid, vaid selleks on tugev demokraatia ja ühiskonna sotsiaalne ühtekuuluvus. „Ma arvan, et Ukraina sisepoliitilise kriisi aluseks olevad varandusliku jaotuse äärmused on õppetund, mida ka Eesti võiks praegustest Ukraina sündmustest väga tõsiselt analüüsida. Sellises keskkonnas muutub ühiskond kaitsetuks mistahes välise sekkumise ees ning küsimuse alla võib sattuda terve omariiklus,“ leidis Savisaar.

Savisaare arvamus, mis erineb kardinaalselt Eesti nii peavoolupoliitika kui ka valitsusmeedia kujundatud pildist, leidis laialdast vastukaja, mida aga Kesknädalaga kontakti võtnud paljude inimeste informatsiooni järgi üritati kõigiti takistada, näiteks ei olevat Delfi mingist hetkest lubanud enam Savisaare sõnumit kommenteerida. Samuti ei küsinud „kaikameeste“ hinnangule Savisaarelt endalt pikemat selgitust ükski peavooluväljaanne; vaid AK-s jooksis all kirjariba väikese pealkirjaga selle sõnumi kohta, keskpildiks jäi aga ülevoolav ühesuunaline propagandajutt.

HIIBUSE NÄDAL

Sinimustvalge lipu sünnilinnas Põltsamaal vaeti maaelu valuküsimusi

Iseseisvuspäeva künnisel korraldas Keskerakond esimese sinimustvalge lipu õmblemise linnas Põltsamaal omavalitsuste-teemalise infopäeva. Inimesi üle Eesti oli kogunenud ligi kaheksakümmend.

JAAN LUKAS
Jõgevamaa ajakirjanik

Infopäeva moderaator, Riigikogu aseesimees Jüri Ratas avas keset arutelu kaasaelamise stimuleerimiseks akna. Tuppä tuli sõõm värsket õhku. Sümbolises mõttes nõuaks samasugust tuulutamist ka ühiskonnaelu, kus omavalitsused vajavad vabamast hingamist sotsiaalsete valuküsimuste lahendamiseks.

„Maitske pirukaid! Need on sotsiaaldemokraatide pirukad, mille Keskerakond on kinni maksnud,“ ütles infopäevale eelnenud kohvijoomisel Põltsamaa linnaeja Jaan Aiaots, kes on üks Jõgevamaa staažikamaid omavalitsusjuhte ja poliitiliselt veregrupilt ka ise sots.

Sotsiaaldemokraadid, keskerakondlased ja reformierakondlased on Põltsamaa linnavolikogus koalitsioonis. Linnavolikogu esimees Andres Vään küsis ettekandega esinenud regionaalministri nõunikult Sulev Valnerilt, kas rahva arvamuse teadasaamiseks haldusreformi kohta on planeeritud küsitlus ühtsetel põhimõtetel või viib iga omavalitsus selle läbi nagu ise mõtteks peab. Valneri sõnul on see liiga konkreetne küsimus, mille vastuseni pole veel tänaseks jõutud.

„Ma saan öelda oma isikliku arvamuse. Loomulikult oleks mõistlik, et meil oleks ühine küsitluse läbiviimise meetodika,“ lisas hiljutine tippajakirjanik ja nüüdne riigiametnik Valner, kes oma kodukandis Võrumaal on ka Haanja linnavolikogu liige.

Kiisleri haldusreformi idee ei jõua kuhugi

Üldiselt on Valner haldusreformi tulevikku suhtes optimistlikult meelestatud. „Loodan, et lähiajal õnnestub habemega valdkonnas sammuke edasi astuda ja vähemalt jõuda

riigis kokkuleppele, kuidas me selle asjaga edasi liigume.“

Jõgeva linnaeja Aare Olgo tundis huvi, kuidas võiks teostuda haldusreformiseaduse vastuvõtmine, kui tõenäoline tulevane peaminister Siim Kallas on väljendanud vastuseisu. „Selles küsimuses praeguse ja tulevase peaministri seisukohad väga ei erine. Jah, nii see on. Siiski võib täheldada Reformierakonna positsiooni pehmenemist haldusreformi teemadel. Jäiga suhtumise asemel on hakatud ütleva: vaatame-räägime,“ loodab Valner.

„Maitske pirukaid! Need on sotsiaaldemokraatide pirukad, mille Keskerakond on kinni maksnud,“ ütles Põltsamaa linnaeja Jaan Aiaots (SDE)

Ida-Virumaa Omavalitsuste Liidu esimees, Vaivara linnavolikogu esimees Veikko Lihalaid avaldas arvamust, et minister Kiisleri väljapakutud haldusreformi idee on surnult sündinud.

„Koalitsioonipartner haldusreformi ei toeta ning IRL üksinda reformi läbi ei vii. Arvestamata on jäetud ka see külg, mis saab, kui 2017. aastaks omavalitsustega kokkuleppeid ei saavutata ja kohalikud volikogud ei määra valimiste eelfondi ega valimiskomisjoni. Kohalike omavalitsuste seaduse järgi on haldusreformi teemat võimalik ignoreerida. Haldusreform tuleb läbi viia, kuid nii, nagu kohalikud omavalitsused pakkusid paketi välja linnade ja valdade üldkogul, kus osales 169 omavalitsust. Tolles paketi toonitati koostööd teadlaste ja

omavalitsusliitudega.“

Ääremaastumine jätkub

Mitu korduvalt toonitatud suurt muret tõi oma esinemises välja Jõgevamaalt ja Tartumaalt Riigikogusse valitud Marika Tuus-Laul: „Jõgevamaal on põllumaad haritud, kuid selleski piirkonnas liigutakse ääremaastumise suunas. Elanike arv väheneb, kolitakse suuresse linnadesse ja välisriikidesse.“

Eesti Maaomavalitsuste Liidu (EMOL) rahandusnõunik Märt Moll ütles, et osa omavalitsuste ülesandeid on rahastamata ja et riigiorganid ei soovigi siin omavalitsustele vastu tulla. „Seda arvestades peaks taastama kohalike omavalitsuste tulubaasi ja kaaluma selle tugevdamist ja ümberkujundamist, et kohalikel omavalitsustel oleks võimalik oma ülesandeid täita.“ Mollil sõnul peaks omavalitsustel olema võimalus tegelda ka ettevõtluse toetamise ja töökohtade loomisega. „Teame aga, et 1993. aastal võeti omavalitsustelt ära kohustus tegelda ettevõtlusega ja kadusid ka vahendid ettevõtluse tulumaksust,“ lisas ta.

Moll leiab, et riigieelarvesse kogunevad maksud, mida nüüd nimetatakse edasiantavateks maksudeks (tulmaks ja maa-maks), peaksid muutuma kohalikeks maksudeks. „Nii saab kogukond ise otsustada, kui palju makse koguda. Näiteks kui on vaja investeerida, võib teatud aastatel rohkem makse koguda,“ märkis Moll. Ta peab vajalikuks, et omavalitsused teeksid põhjalikult läbimõeldud ja järjekindlaid ettepanekuid, mis võimaldaks EMOL-il riigiga läbirääkimisi pidada jõuotsioonil. Kui Olgo küsis, kas arvestades viimase aja vähest tulemuslikkust tasub EMOL-il üldse riigiga läbi rääkida, kostis Moll, et asjal on mõte, sest teame, kuidas veetilgad kivile mõjuvad.

Idee Põltsamaa hariduslinnakust

„Ma ei tulnud siia peksa saa-

1. pilt: Ants Prii (Jõgeva abilinnapea), Jaan Aiaots (Põltsamaa linnaeja) ja Jüri Ratas

2. pilt: Sulev Valner ja tagaplaanil Aare Olgo

3. pilt: Kalle Küttis ja Aare Olgo

Fotod Ants Prii

ma,“ ütles Haridus- ja Teadusministeeriumi koolivõrgu juht Kalle Küttis oma ettekannet sissejuhatahes. Ta veenis koalitsioonilijaid, et omavalitsuste keskkustes võiksid olla põhikoolid, küldades tasuks avada veelgi rohkem väikekoole, kuid gümnaasiumiharidust saaks ennekoike suuremates keskustes, mille tulemusena jääks enamikusse maakondadest üks nüüdisaegse õpikeskkonnaga gümnaasium. Haridusjuht

märkis, et neis paikades, mida haldusreformi kontekstis nähakse tõmbekeskusena, ei pea tingimata gümnaasium olema. Põltsamaa linn on aga üks selliseid paiku, kus üldsus peab arengu võtmeküsimuseks ühigümnaasiumi töö jätkamist lähemas ja kaugemas tulevikus.

„Minu arvates võiks Põltsamaal olla hariduslinnak, mis ühendaks gümnaasiumi, muusikakooli, kunstikooli, laste-

aiad, noortekeskuse ja ametikooli. Usun, et selline struktuur hakkaks väga hästi tööle,“ esitas Põltsamaa Ühigümnaasiumi õppealajuhataja Tiia Mikson kohaliku idee.

„See on perspektiivikas plaan, mida ministeerium toetab. Hariduslinnakuid võiks Eestis teisi ajel,“ meenutab Paris. „Riigipööre Kiievis annab aluse senine suhtumine üle vaadata. Et rahvuskaaslased Krimmis ei tunneks end serblaste kombel hülgatutena, tuleb tegutseda jõuliselt ja kiiresti. Jõujooned paika panna ning üks pärast diplomaadid selgita, kelle õigus on suurem. Nii mõtleb Moskva. Õiguse andis talle lääs (sh Eesti) Kosovos. Pole viisakas osatada, kuid oma vitsad peksavad,“ nendib Paris.

Paris: Venemaal õigus Krimmile suurem kui albaanlastel Kosovole

EPL arvamustoimetuse juhataja Krister Paris (pildil) kirjutas EPL-is, et Lääs andis Kosovo riigi tekitamisega Venemaale tahtmatult õiguse sekkuda Ukrainas.

„Päev pärast Kosovo iseseisvumist kirjutas Eesti Päevaleht oma juhtkirjas, et Eestit peaks hirmutama see, millise kergusega uue riigi tekitamisel ÜRO-st mõõda mindi. Praegu Krimmis toimuv on tollal loodud pretseдени tagajärg,“ tõdeb Paris. Parise sõnul rikkusid lääneriigid 1999. aastal jõhkralt senist korda, kus õigustatuks võis pidada vaid sõda, mille on sanktsioneerinud ÜRO Julgeolekunõukogu. „Kõik võis olla ju arusaadav – albaanlaste tagakiusamine ja ehk mõrvadki –, kuid NATO kui sõjaline blokk polnud kunagi varem näidanud üles sellist hoolivust tsiviilisikute vastu. Moskva tunnetas, et kasutati ära tema tollast nõrkust, selleks et muuta jõu-

vahekordi Euroopas,“ kirjutab Paris. Pärast pommitamiskampaaniat astus Slobodan Milošević tagasi, võimule tulid läänemeelsed jõud ja Venemaa kannajälgi Balkanil nõrgenes märgatavalt. „Algul, muide, oli juttu vaid albaanlaste kaitsest. ÜRO julgeolekunõukogu võttis Venemaa kompromissettepanekuna vastu resolutsiooni, mis kinnitas Kosovo püsivalt Serbia koosseisus.

Lääs mõõda vähem kui kümnend ja suurem osa läänemaailmas (aga kaugelgi isegi mitte kõik EL-i riigid) olid andnud territooriumi eraldamisele Serbiast oma tunnustuse. Kusjuures uus sündinud riik polnud läbinud mingeid elementaarseid katseid, nagu näiteks rahvusvahemuste kaitse,“ kirjutab Paris. Sellega näidati Moskva selgelt koht kätte, seda enam, et Vene-

maa vastuseisust hoolimata tungis Lääs Iraaki ja lasi hukata selle juhi. Venemaa muidugi sai oma revanši. See, kuidas ta läks Gruusias appi osseetidele (kes olid siiski sattunud Gruusia vägede tõelise, mitte väljamõeldud rünnaku alla), ei erinenud oma olemuselt NATO pommitamiskampaaniast Jugoslaavias. Selle väikese vahega, et tsiviilobjekte Venemaa Gruusias peaaegu ei pommitanud.

„Kuid järgnesid uued alltõmbamised. Pakkudes koostööd, nõustus Venemaa ÜRO julgeolekunõukogu resolutsiooniga Liibüa asjus. Lääs, seekord Prantsusmaa juhtimisel, tõlgendas aga teksti palju vabamalt, kui Moskva ette kujutas, ning hakkas tegutseda ülestõusnute õhuväena. Tulemus oli riigipööre ning riigipea, keda rahvahulk lintsis. Alandus Liibüas

oli muide üks põhjusi, miks läänega suheldes pehmemat tooni proovinud Dmitri Medvedev vahetati jälle välja vana kooli spetsialisti Vladimir Putini vastu,“ mõönab Paris.

Kui nüüd rahvusvahelises õiguses näpuga jälge ajada, siis on Parise väitel Venemaa õigus Krimmile väga palju suurem kui albaanlastel oma riigi rajamisele Kosovos. „Viimane on ikka kuulunud n-õ ajaloo algusest saadik Serbiale, Krim kingiti Ukrainale aga lihtsalt ühe mehe tuju ajel,“ meenutab Paris. „Riigipööre Kiievis annab aluse senine suhtumine üle vaadata. Et rahvuskaaslased Krimmis ei tunneks end serblaste kombel hülgatutena, tuleb tegutseda jõuliselt ja kiiresti. Jõujooned paika panna ning üks pärast diplomaadid selgita, kelle õigus on suurem. Nii mõtleb Moskva. Õiguse andis talle lääs (sh Eesti) Kosovos. Pole viisakas osatada, kuid oma vitsad peksavad,“ nendib Paris.

Peaminister Andrus Ansip ja riigi rahvaarv

Rahvaarv kuulub riigi põhiliste näitajate tiitelnimestikku. Isegi kui riiki iseloomustatakse vaid nelja-viie näitaja kaudu, ei puudu sealt rahvaarv. Nii ka Eesti käekäiku hõlmavates kõnedes, milleks kindlasti on president Ilvese aastapäevakõne 24. veebruaril ja peaminister Ansipi kõne üheksa-aastasest tegevusest, leidis rahvaarv käsitlust. Et asjad ei lähe vananevas ja väljarändavas Eestis hästi, selle tõi president töömeeli välja sõnades: aga meie suur mure – kas me suudame kesta ja millisena, samuti ettepanekus pensioniea tõstmise kohta.

JAAK UIBU
D.Sc., Ph.D.

Presidendi seisukohaderinesid Statistikaameti peametodiku Ene-Margit Tiidu kinnitusest Postimehes, et Eesti rahvas on praegugi elujõuline ja parema tervise juures kui kunagi varem. Tiidu kohta ütles Roman Ubakivi netikommentaaris lihtsalt, et Tiit valetab eestlaste elujõulisusest.

Siim Veskimäes kirjutas Postimehes otsekoheselt: Me näeme jätkuvalt, et Eesti rahvastik vananeb, sündivus on 1,6 last naise kohta ja väljaränne on suur. Vabandage, aga inimene,

väheneb Eesti elanikkond 46 980 inimese võrra, mis ümmarguselt teeb rahvastikuks 5000 inimest aastas. Sellise genotsiidimõõtu taagaga läheb peaminister erru.

Me ei saa panna peaministrile kogu vastutust, aga me ei saa ka peaministrilt vastutust jäägitult võtta, nagu see kadu poleks rääkimist väärt. Nüüd mõistame, miks peaministrile truu Eesti Päevaleht ei saanud kasutada ülevaates rahvaarvu dünaamikat.

Saatsin Ansipile kirja

Möödunud aasta detsembri alguses, kui ei olnud veel kellelgi aimu Andrus Ansipi tagasiastumisest, kirjutasin Toompea Haridusseminari poolt talle kirja rahvastikukriisist ja sellest üle saamisest. Kiri sisaldas ka ettepanekuid: Riigikogus rahvastikukomisjoni moodustamine; rahvastikuseminari käivitamine Riigikogu liikmetele ja nõunikele; rahvastikuministri portfelli taastamine; olulise tähtsusega riiklike küsimuste aruteludele sätestada tea-

JAAK UIBU: Peaminister Ansip alustas 2005. aastal ja rahvaarv oli sel ajal Statistikaameti andmebaasis 1 358 850 inimest. Nüüd on värskemad andmed Statistikaametilt 1. jaanuari 2014 kohta – 1 311 870 inimest. Vahe on 46 980 inimest, mis ümmarguselt teeb rahvastikukaoks 5000 inimest aastas.

kes sellel taustal räägib, kui hästi Eestil läheb mingite majandusnäitajate alusel, on ilma igasuguste epiteetideta lihtsalt loll või sisimas vihkab meid.

Rahvaarv Ansipit ei kiida

Pühapäevajärne Eesti Päevaleht avaldas pika artikli „Kuidas on muutunud Eesti elu Andrus Ansipi käe all“. Selles kasutatakse näitajatena miinimumpalka, tööpuudust, ostujõudu, majanduskasvu, keskmist eluiga ja usaldust valitsusele, aga mitte rahvaarvu.

Täidame siinkohal selle vajaku. Peaminister Ansip alustas 2005. aastal ja rahvaarv oli sel ajal Statistikaameti andmebaasis 1 358 850 inimest. Nüüd on värskemad andmed Statistikaametilt ka 1. jaanuari 2014 kohta – 1 311 870 inimest.

Lahutamise järel saame tulemuseks, et Andrus Ansipi käe all (Eesti Päevalehe keelepruuk)

duslikul alusel ettevalmistus ja otsustamiskohustus; märgukirjale ja selgitustaotlusele vastamise seadust täiendada sättega sisulise vastamise kohustusest. Vastuskiri peaministri nõunikult kujutas endast verbaalset ekvilibristikat demograafia valdkonnas neljal leheküljel, kuid ettepanekute oli mööda mindud.

Niipalju peaminister Ansipist ja rahvaarvust. Aga kes tema asemele ka ei tule, peab ta looma institutsioonid, kes tegeleks rahvastikutaaste problemaatikaga iga päev, ja meeles pidama oma eelkäija Kaarel Eenpalu kuldseid sõnu: Iga seaduse väljatöötamisel tuleb pearõhk panna sellele, et seadused ei takistaks, vaid soodustaks rahva arvulist kasvu. Ja tingimata koostöö Lätimaaga, keda vaevavad samsugused mured, ent kes on asunud neid tõsiselt lahendama.

Kohtumine Jaanus Riibega

Keskerakonna Lasnamäe piirkonna senioride sektsioon korraldab **13. märtsil kell 14.00 Pae tänav 19 kohtumise** Lasnamäe linnaosa vanema kohusetäitja **Jaanus Riibega**. Räägime tänasest ja homsest päevast. Kui on muresid, tooge lagedale. Oodatud on kõik!

Täiendav info:
Pille Lövend, 5129489

Savisaar: Ühistupan

Algus esilehel

Olgu siis tegemist pensionifondide tootlust näitavate arvudega, suurte ja aina kasvavate teenustasudega, pankade kasumitega või Finantsinspektsiooni konkreetsete etteheidetega huvide konfliktide leidmiseni välja. Eesti pangaprobleem ei ole väljamõeldis, vaid tegelikkus.

Samamoodi jätkates rahaasjade korraldamise võime väikeriigis paraneda ei saa. Pigem on meil oodata rohkem probleeme, sest miks peaksid pangad oma kättevõidetud toidulauast loobuma või oma kõhutäied vähemrammusaks muutma? Vastupidi. Kuna meelepaha pankade ahnuse tõttu ühiskonnas üha kasvab ja see võib viia panku piiravate regulatsioonideni, siis püüavad pangad võtta maksimumi, pigistades klientidest välja viimasedki tulutilgad.

Turg tühja kohta ei salli

Seega seisame olukorra ees, kus ühel pool on meil oma rahaasjade korraldamisega probleemid, kuid teisel on turumajanduslikust vaatepunktist meie turul tühi koht. Teenust on vaja, kuid pakkujat pole. Finantsteenuseid ei pakuta meile konkurentsivõimelisel viisil.

Selgelt on tunnetatav Eestis tegutsevate pankade ühine ja ühtlustunud soov üksteist teenuse pakkimisega mitte

„ära kurnata“ või klienti mitte „liigselt hellitada“. Justkui vaikiva kokkuleppe teel maksimeeritakse oma kasum klientide taluvuspiire kompides ja neid piire pankadele soodsas suunas nihutades.

Turg tühja kohta ei salli. Järelikult peab ka Eesti pangandusprobleem saama lahenduse uute turutegijate abil. Millised uued tegijad on aga

käibelevõtmist ja riigieelarvega süsteemset koorderdamist välismaised suurinvestorid, sealhulgas pangad, meie majandust arendama tõtanud. Seega meeldib see meile või mitte, kuid lahenduse oma rahaasjade reaalseks korraldamiseks peame ikka ise välja töötama. Täpselt nii, nagu teised rahaliselt targasti mõtlevad riigid seda teinud on.

Viimane asi, mida me praegu vajame, on niisama tühjalt targutada süsteemi muutmise vajadusest, kui tegelik olukord aina halveneb ja väljapakutavaid ideid ellu viia pole võimalik.

Eesti arengut silmas pidades parimad ja kelle abil saame kõige efektiivsemalt lahendada meie ette täna kerkinud probleeme?

Korraldame oma rahaasjad ise

Ühe „halva“ välismaise asendamise teisega ilmselt suurt paranemist meie turule ei too. Miks peaksid eelkõige oma koduturu imidži ning äri kasumlikkuse eest muretsevad välispangad sinset väikerahvast ülemäära hellitama? Mindeid reaalseid turumahte ega rikkusi siin ju pole. Pealegi on praktika tõestanud, et erinevalt mõne poliitilise eneseimeteleja arvamusest ei ole peale euro

Eks ole Rootsigi ju maailma mõistes väikeriik. Kuid millegipärast meeldib neil seal oma rahaasju ise korraldada. Millegipärast Rootsis ei leita, et kuna turg on väike ja finantsstabiilsus tähtis, siis peaks rahaasjade korraldamise teenuse näiteks Saksa pankadelt sisse ostma ja oma pangad kinni panema. Näeme ju, et hoopis vastupidi – Rootsi paneb rõhku eelkõige oma pangandusele, ja teeb seda väga hästi, saates pangahaarmeid ka teistesse riikidesse lisaraha kokku korjama. Eesti rahanduse jaoks parema lahenduse leidmisel ja käivitamisel peame lähtuma sellest, mida me saavutada tahame,

Ukraina Veebr

Olen jälginud Ukraina nn. revolutsiooni algusest peale, kusjuures sündmusi, mis algasid 18. veebruaril, eriti tähelepanelikult. Ukrainas toimuva kohta peavoolumeediast saadava info usaldusväärsuses hakkasin kahtlema, kui nägin igasuguseid Ukrainateemalisi postitusi ka oma sõpradelt, kes arvasid, et Kiievis Maidani väljakul käibki rahumeelne meeleavaldus ja et siis, kui meeleavaldajad hakkasid koju minema (eeldatavasti ühes käes lilleke ja teises rahvusvärvides õhupall), hakkasid pahad Berkuti eriuksuse snaperid neid maha laskma.

ANDRUS TAMM
Keskerakonna Narva piirkonna esimees

Vaatasin meie meediat, mille põhiuudised puudutasid peamiselt kõike muud kui Ukrainas tegelikult toimuvat. Seegi vähene, mida teada sain, pani mind kõhklema. Kui üks tuttav

Ukraina ajakirjanik mulle Skype'is helistas, et kas ma ikka tean, mis Ukrainas toimub, ja soovitas vaadata Espresso TV-d, siis jälgisin huviga seda kanalit, kust võis näha just meeleavaldajaid kive ja Molotovi kokteile loopimas.

Kolleg Ukrainast,

triibuline madrusesärk seljas ja hing ägedust täis, pahvatas: „Nüüd me neile näitame! Näitame kogu selle hirmu eest, et mind igal hetkel võidakse arreteerida! Nüüd me liitume Euroopa Liiduga ja saame vabaks!“

Igaks juhuks küsisin, kas ta on veendunud, et Euroopa Liit toob neile õnne õuele. Ehk läheb hoopis nii, et Ukraina kaotab oma tööstuse, põllumajandus läheb suurkorporat-

sioonide kätte ja inimesed lahkuvad kodumaalt? Et lõpptulemusena nende elu ikkagi ei parane ja et hästi läheb vaid neil, kes on end osanud tippu sättida.

Selle jutu peale kolleeg ägestus veel enam ja vastas: „Pigem olla Euroopa tagumikus, kui Venemaa tagumikus.“ (Tunistan, et tema väljend oli veelgi käre, kuid las siia jääda selline tõlge.)

Kuid minus süvenes kahtlus

rahumeelsete meeleavaldajate rahumeelsuse suhtes. Püüdes hankida infot ka teiselt poolelt, hakkasin vaikselt noppima oma arvutisse erinevaid infokanaleid, sh Vene omi, olles juba eelnevalt endale sisendanud, et ju on sealt oodata piisavalt palju propagandat. Mis infot siis mujalt tuli?

Kui jätta kõrvale propagandistlikud väljendid (nt *fašistlikud banderalastest radikaalid*), siis operatiivselt sain näiteks teada, et neil „rahumeelsetel“ meeleavaldajatel on relvad, mida nad kasutasid miilitsa vastu. Et paljud vigastatud meeleavaldajad olid saanud kuklahaavu, sest nende endi

Ühispank taaskäivitaks rahvusliku majanduse

millised lahendused võiksid olla meile nii sotsiaal-majanduslikult kui ka kultuuriliselt vastuvõetavad, ning ka sellest, mis võimalusi me saaksime praktikas realiseerida. Viimane asi, mida praegu vajame, on niisama tühjalt targutada süsteemi muutmise vajadusest, kui tegelik olukord aina halveneb ja väljapakutavaid ideid ellu viia pole võimalik.

Julge lahendus – Tallinna Ühistupank

Analüüs ja mitmete võimaluste läbikaalumine on mind viinud seisukohani, et parim lahendus meie vastuolulisele ja kahjumlikule rahahalduse seisule on ühistupanga võimaluse kasutamine seda liiki finantsorganisatsiooni asutamise kaudu. Esimese ja otsustava sammu ühistupanga loomisel peaks astuma Tallinna linn.

Tegemist oleks julge sammuga, kuid Tallinn on ka varem julgusega silma paistnud. Otsustavad sammud sisaldavad endas nii poliitilisi kui ka majandus-sotsiaalseid riske, kuid pealinna arengut jälgides peab ka kõige tulisem kriitik nõustuma, et Tallinna arendamisel võetud riskid on ennast õigustanud. Tallinna tullakse elama üle terve Eesti ja meie pealinna on rahvusvahelisel areenil palju kiidetud.

Loorberitele puhkama me jääda ei saa. Julgete algatustega tuleb edasi minna. Parempoolsete võim Toompeal on näidanud, mida tähendab

SAVISAAR SÕUAB ÜHISTUPANKA: Keskerakonna esimees ja Tallinna linnapea kirjutab ka 3. märtsi „Pealinnas“, et Eesti pangandusparadiis vehib sisse rohkem kui 100 000 inimese aastapalga ega anna selle eest midagi vastu. „Olukorda aitaks õiglasemaks muuta ja Eesti inimesi lüpsilehma-staatusest päästa linnavalitsuse kavandatav ühistupank. Eesti on ilma naljata muutunud välispankade lüpsilehmaks,“ märgib Savisaar (pildil vasakul koos Ida-Virumaa sporditegelasega). Foto IVARI VEE

paigalseis ja üksnes *status quo* nautimisele suunatud „igavene juhtimine“. Meie Tallinna linnas sedavõrd destruktivistset käitumist endale lubada ei saa. Uskuge mind, Eesti elanikud on paremat väärt!

Raharinglus on majanduse vereringe, pangandus selle süda. Need Eesti majanduskeha elulised organid on täna võõras

ja repressiivses halduses. Polegi siis midagi imestada, kui meie rahvuslik majandus hääbuma kipub ja meie riigi kui terviku ettevõtlus sumbumiskursile on suunatud.

Eesti inimesed võivad oma rahaasju ise korraldada

Ühistupanga teele minek ei tä-

henda mingil viisil turumajandusest loobumist. See tähendab lihtsalt seda, et Eesti inimesed võtavad oma rahaasjade korraldamise uuesti enda kätte ja teevad seda viisil, mis on neile kõige kasulik ja annab meie rahvuslikule majandusele uue hoo. Me ei pea oma piiratud võimalustega toetama teiste riikide heaolu, ja seda veelgi

enam olukorras, kus ise iga päevaga järjest suurema vaevaga toime tuleme.

On aeg endale tunnistada, et viimase paarikümne aasta jooksul oma iseseisvat majandust ehitades oleme oma elutähtsaid funktsioone välismaalastele kinkides vindi pisut üle keeranud.

Mõistame, et noore ja väikese

riigi pidamine ebastabiilses maailmamajanduses toodab ebakindlust, ja siis proovitakse ennast igal viisil vanemate ja kogenumate külge haakida. Samas on praktika ikkagi tõestanud, et pigem saavutatakse paremaid tulemusi julgelt eda-

On aeg endale tunnistada, et viimase paarikümne aasta jooksul oma iseseisvat majandust ehitades oleme selle elutähtsaid funktsioone välismaalastele kinkides vindi pisut üle keeranud.

si astudes ja oma huve ise kaitses, mitte teiste riikide ja rahvaste abile ja halastusele lootes.

Toogem siis rahvuslik rahandus taas oma rahva hallata! See on tõsine väljakutse. Sellise sammu eestvedajal lasub suur vastutus. Tallinna linn on valmis seda vastutust kandma. Me juba oleme nagunii kogu Eesti majanduse vedur, nagu on näidanud kas või see, kuidas oleme Tallinnas järjepidevalt Euroopa eeskujul üles ehitanud.

Uuarevolutsioon ja „Ameerika Hää!“

võitluskaaslased loopisid mitte kellestki hoolides sillutisekive kuhu juhtus. Et meelevaldajate tee sisse oli pandud „võitlusvaimu tõstmiseks“ narkootikumide ja et rahutuste järel ilmusid „vabadusvõitlejad“ Kiievi kliinikutesse narkovõõrutusele. Et tavavõitlejale maksti 10 dollarit päevas, aga „kolmesajaliste“ komandörile lausa 2000 dollarit nädalas. Et kuni jaanuarini oli Maidanil rahulik, siis aga hakkas seal oma tegusid tegema grupeering Parem Sektor.

Paremat Sektorit loetakse fašistlikuks,

natsionalistlikuks, russofoobseks ja antisemiitlikuks grupeeringuks. (Huvitav, kas just sellepärast IRL neid toetabki?) Sellise grupeeringu tõttu saab vaenupropaganda kasutada Ukraina vastu kõiki oma reserve, ja juba ongi leitud liitlasi Iisraelist. (Lugejale ehk meenub keegi Efraim Zuroff ja tema retoorika?)

Lisame veel vene keeles rääkimise keelu (Ukrainas elab üle 7 miljoni venekeelse inimese!) ja ähvardused kinni panna vene õigeusu kirikud.

Peale selle üritatakse hävitada Lenini ausambaid ja Teise maailmasõjaga seotud monumente.

Seepeale enam ei peakski imestama, miks venelased Ukrainas kannatlikult wait ei ole. Nüüdset protsessi peetakse katseks nõrgendada Venemaa liit-

See, millest vaikitakse, on ju ka valetamine.

lasi ja rünnakuks järjekordselt nende oma Isamaa vastu. Toimuvat nimetatakse koguni järgmiseks „Barbarossa plaaniks“. (Ehkki see on osa propagandast, võtab analüüsivõimetu rahvasselle vabalts omaks.)

Saage aru,

ma ei ole kindlasti endise Ukraina presidendi Januko-võtši toetaja (ehkki ta valiti ametisse igati demokraatlikult ja teda külastas isegi meie demokraatlikult valitud peaminister Ansip) ega usu pimesi Vene-

maa propagandat. Aga, parafraaserides tuntud ütlust „Demokraatia on mu sõber, kuid tõde on veel suurem sõber“, on soov saada teada, mis tegelikult toimub, üle kõige. Teades, et propaganda on ülivõimas ja teatud juhtudel ka hullutav, tuleb tõese info saamiseks hankida mitmekülgset infot. Mis teha, kui meil jäetakse paljust rääkimata.

See, millest vaikitakse, on ju ka valetamine. Psühholoogias liigitatakse valetamisviise nii: tõe varjamine (vaikimine) – valetaja varjab tõest informatsiooni ega anna valet informatsiooni; valetamine (või moonutamine) – valetaja varjab tõest informatsiooni ja esitab valet informatsiooni, esitades seda tõena; pooltõde – tõe esitamine valena; mittevastamine – vastamisest kõrvale hiilimine.

Demokraatia tähtis omadus

on sõna- ja arvamusevabadus. „Hirmsa türanni“ Janukovõtši ajal ei pandud Ukrainas kinni ühtki parteid ja telekanalit. Uus võim alustas telekanali Inter sulgemise ähvardusega, mis-

peale Valeri Horoškovskile kuuluv telekanal muutis kohe orientatsiooni, ning ebameeldivaks arvatavate parteide keelustamisega. (Võrrrelge seda üleskutsega kinni panna Tallinna TV ja laiali saata Keskerakond, ning te leiate teatud sarnasust, sest mitmekülgset infot ja eriarvamusi toetab vaid tõeliselt vaba ühiskond.)

Noorte inimestena kuulasime sõpradega salaja „Ameerika Hää!“, sest oli soov saada ametlikust propagandast erinevat infot. Isegi nõukogudemeelne Soome ajaleht „Kansan Uutiset“ (ja ka teised tollal lubatud välisajalehed) oli huvipakkuvam kui kompartei häälekandja „RahvaHää!“, sest tõeterakesi sai ridade vahelt ikkagi välja noppida ja oskus filtreerida infot müra-arenes kord-korralt aina rohkem. Ka tänapäeval loen palju soomekeelseid ajalehti, et saada tasakaalustatumat ja emotsioonidevaesemat infot.

Miks meil on vaja ausat infot kõigest Ukrainas toimuvast? Selleks, et kui meie vastu antaks samasugust turmtulega propagandat, siis oskaksime mõista, mis tegelikult toimub ja kuidas sellele reageerida.

Aga „Ameerika Hää!“ siiski enam vaja ei ole, sest vaevalt kuuleksime seal niisugust infot, mida me kunagi nimetasime vabaks.

Meil on nüüd internetiajastu –

otsige, ja te leiate! Aga otsides ja leides ei tohi jääda vaid „teatud huvides“ tehtava propaganda küüsi.

27. veebruaril 2014

Ukraina ja must huumor

* Loodetavasti õpetavad Eesti IT-spetsialistid Ukraina uusi valitsejaid elektrooniliselt hääletama. Siis pääsevad nad tulevikus ilma verevalamiseta.

* Tuleb meeles pidada, et Venemaal oli ka kunagi Veebruarirevolutsioon. Aga sellele järgnes Oktoobri-revolutsioon, mis muutis maailma.

* Julia Tõmošenko, kes ilmus Maidani väljakule ratas-tolis (kõrgete kontsadega kingad jalas), oli juba paar päeva hiljem USA saatkonnas jalgedel. Ukrainas sünnivad imed!

* Ukraina vabadus 3.0:
– 1991. aastal oli rahvas Maidanil. Ukraina on vaba!!!
– 2004. aastal oli rahvas Maidanil. Ukraina on vaba!!!
– 2014. aastal on rahvas Maidanil. Ukraina on vaba!!!
„Hullumeelsus on see, kui tegevus on kogu aeg sama, aga oodatakse erinevat tulemust.“ (Albert Einstein)

Kirjutanud ja kogunud Andrus Tamm, huumoriajakirja Pilkaja peatoimetaja

Tallinn 10130, Toom-Rüütli 3/5, Kesknädal

Naistepäevast mono- ja polügaamiliselt

Lauakalendrit sirvides ei leidnud paastukuu 8. päeva lehekeselt enam tuttavat märget „Rahvusvaheline naistepäev“. Kuigi Kalendritegija nüüd enam ei kohusta seda päeva erilisel viisil tähistama, pole ta seda tegevust ära keelanud. Võttes arvesse asjaolu, et vähemalt 1/6 maismaelanikke on seda päeva aastakümneid tähistanud ja et rohkem kui pool inimkonnast juba sünnist saati on naissoost ning enamik neist on naiseks olemist kogu elu ka nautinud, on minu jaoks vaekaus lõplikult kallutatud naistepäeva tähistamise poole.

Loodus on andnud naisele suurepärase omaduse pidevalt kellegi eest hoolitseda, teda kantseldada, õpetada, juhata. Algselt on sellise objektina mõeldud muidugi lapsi, aga kui neid veel ei ole või kui neile ei kulu enam kogu tähelepanu, kõlbavad selleks ka koer, kass või mõni muu koduloom, aga samuti ka mees. Viimane muidugi juhul, kui ta taipab tänuhäeks samuti kas nurruda, saba liputada või mõnel muul kombel teavitada, et tema eest hoolitsemist ka hinnatakse. Tuleb aga kohe üles tunnistada, et kes iganes kunagi naise armastuse läbi õndsaks on saanud, see on ka varem või hiljem jõudnud äratundmisele, et pole kuigi kallid see asi, mida raha eest osta saab, ja pole kuigi suur see tunne, mis ennast sõnadesse ümber panna laseb.

Siinkohal meenub kõrgesti koolitatud psühhiaater ühest eesti kultusfilmist, kes armastuseväge ilu püüab rannalageda kadakate keskel üles kasvanud mehele selgeks teha sõnadega: „*Ta on kut sinilill seal põosa sees... Väi kut ütelda – piimanõu.*“

Paremaid tulemusi ses valdkonnas on saavutanud vahest ehk õnnelt armunud, s.o. luuletajad. Hoopiski laiemad võimalused aga pakub muusikamaailm, kuna helikombinatsioonide ja nende varjundite rohkust võib võrrelda maakeral elanud inimeste arvuga.

Nagu kõik siinilmas, saab ka armastus kunagi otsa, ja seda mitmel erineval moel. Kauemini omataolistest kestab ehk kõige ürgsem, kindlam ja omakasupüüdmatum – emarmastus. Selle suurust ei vähenda ka vastuarmastuse puudumine, sest juba Looja poolt on sätestatud, et lapsed peavadki oma vanematele hooles ja armastuses võlgu jääma, sest see võlg tuleb neil kunagi edasi anda oma lastele, et aegade hämarusest ajaliku lõpmatuseni jääks Inimeste Maal ikka kestma Elu Tuli.

Tavaliselt lõpeb armastus kahe inimese sunniiviisilise kooseluga ehk abieluga, mis juba oma olemuselt täisväärtuslikule elule kindlalt alla jääb (võrdle: direktor – abidirektor, elu – abielu jne). „Keegi ei ole kellegi oma!“ raius kunagi kineastlikult Tallinna raad Mikk Mikiveri suu läbi siniverelelise parun von Üksküllile.

Millegipärast on kooselu parimaks vormiks hakatud pidama monogaamiat. Tegelikult on allakirjutanu arvates monogaamia kõige halvem kooseluvorm. Eriti veel siis, kui kõik teised teadaolevad kooseluvormid välja arvata.

Vaimusilma ette kerkib pildike koopaühiskonnast, kus oma sookaaslaste üle võidu saavutanud tugev ja tark mees järgneb sarmikatele ja nutikatele naistele üle väetimate ja rumalamate võistlejate laipade. Muide, polügaamia kaitseks on ka naised ise aeg-ajalt häälekalt sõna võtnud. Aastaid tagasi ilmus just naistepäeva eel kahe mustanahalise targa naise veenev artikkel

„Polügaamia Aafrika naiste huvide kaitse!“ mis kohe tõlgiti paljudesse keeltesse ja kus tehti selgeks, et kui mees toob majja uue naise, siis tervitavad senised naised uustulnukat suurima heameelega – kõige raskemad tööd, aga samuti

Foto: Tiit Maksim

ka muud mõnevõrra ebameeldivaks muutunud kohustused langevad nüüd selle noorima osaks.

Loodus ise on lahendanud asja polügaamia kasuks. Tugev ja terve naine võib elu jooksul sünnitada parimal juhul ehk 20–30 maimukest, tugev ja terve mees aga saab isaks olla praktiliselt sadadele, teoreetilisel aga miljonitele beebidele.

Meenub ühes menulfilmis kujutatud abieluafenerist, kes vaid kahe päheõpitud meelitusena oli edukas nii gümnasistist neikese ning küpses eas ja ilus naise kui pensionialise auväärse daami juures. Esimene ilus vale oli: „Kallis, sa oled hämmastavalt sarnane minu emaga!“ Teine: „Sinuga koos olen valmis ära elama ka paljast kartulist!“ Viimatinimetatud valet kasutavad edukalt ära ka paljud meie rahvaasemikud Riigikogus.

Mida teile, kallid naised, 8. märtsil ka tegelikult ilusat öelda, sest võlgname teile ju oma hallide argipäevade päikselisema poole? Olge ja jääge ikka nendeks, kelleks Loodus teid loonud on: ilu, headuse ja hoolitsuse kehastuseks!

Hoidke kodus õiges vahekorras nii taevas kui ka põrgu, ja ärge jumalapärast midagi muutma hakake! – nagu kunagi hoiatas suur naistetundjast akadeemik Gustav Naan. Muidu võib juhtuda, et teist jäävad järele paljalt vaid erinevad rinna-, talje- ja puusaümbermõõdud. Ning nagu missikarussellid on kujukalt näidanud, saame teid siis kuidagi eristada ja mäletada ehk vaid järjekorranumbri järgi (*neiu Liis number viis*).

Kõigile meestele aga tahaks täna ja ka edaspidi südamele koputada juba tsiteeritud akadeemiku sõnadega: „Suhtuge naistesse mõistvalt ja osake ka natuke nurruda, ning te näete, et ikka ja jälle osutub naine kuningannaks, vahel aga tõeliseks jumalannaks.“

Jaan Osis
abieluõnnelik mees aastast 1973

Keelerumaluse võidukäik

Mõned nädalad-kuud tagasi hakkasid (tele)ajakirjanikud rääkima, et “Eesti Vabariigi aastapäevani“ on jäänud “loetud kuud”, “loetud nädalad” või “loetud päevad”. Iseseisvuspäeva arendes teatati, et “kaitsejõudude paraadi alguseni on jäänud loetud minutid” või et “presidendi kõne algab loetud minutite pärast“...

Olen aastakümnete jooksul märganud, et ehkki me keeleliselt usinasti jänkistume, süveneb endiselt ka russismilembus. Imestama paneb tõsiasi, et venepärasusi pruugitakse justkui sundolukorras olemata: üksikud reporterid ja rumalad (riigi)juhud ees, ning veelgi rumalam rahvas nende järel.

Eriti hull oli aga lugu järjekordse “Eesti Vabariigi aastapäeva” tähistamisega. Küsin otse: mis puutub iga-aastasessse tähistamismaaniasse “Eesti Vabariigi aastapäev“?

Kui tahetakse minu kriitikat pääseda, tul-

nuks üksteist õnnitleda “Eesti Vabariigi 96. aastapäeva puhul”. Pole kuulnud, et igal aastal tähistataks Andrus Ansipi aastapäeva või Urmas Paeda aastapäeva. Tegelikult oleme tähistanud ja tähistame ikkagi SÜNNIPÄEVA. Olgu siis austatavaks kas oma riik või lihtne inimene. Ja olgu ta tänaseks kasvõi surnud (seljuhul peetakse sünniaastapäeva).

Riigi puhul kõlab tähistamiseks õnnitlemiseks hästi ja jõuliselt veel ka ISESEISVUSPÄEV.

Kätlemisteremoonial võis peaaegu iga juurdeastuja huulilt raskusteta lugeda, et presidentipaarile sooviti õnne “Vabariigi aastapäeva puhul”. Neid kõiki loen riigipitsatiga toodetud rumalateks inimesteks, ja neid oli presidendi vastuvõtul vähemalt 90%! Miks meie riigil peaks hästi minema?

Heiki Kortspärn,
parteitu pensionär ja patrioot

Valetamine on mürk

Kuulasin Vikerraadiot 22. veebruaril kell 11.30 ja keegi meesterahvas “Rahva teenrite” saates kordas ikka jälle rumalust nagu oleks Tartu rahulepingu järgi riigipiir Petserimaal pandud suurtekkide laskekauguse tõttu. Ja ei sõnakestki sellest, et praeguse Petseri rajooni territooriumile jäi 74 eestlaste küla! Mitte ühtki lauset Petserimaal eestlastest.

Need praeguse kontrolljoone taha jäänud külad olid suured, kohati kuni 160 perega, ning oma riigi rajamisel oli igati loomulik, et ka need kuuluksid sellesse riiki. Enne sõda elas Ida-Petserimaal vähemalt 15 000 eestlast, peaaegu samapalju venelasi muidugi ka. Ent Eesti Vabariigi piir lepiti Tartus kokku just eestlaste asuala tõttu.

Praegune riigimeedia armastab väga vähendada Vabadussõja saavutusi. Saadetakse kutsutakse inimesi, kes kordavad vanu valesid ja lisavad veel uusi, peaaigi, et õigustada loobumisi. Kutsutakse ka inimesi, kes Petserimaast ja Narva-tagustest maadest on üksnes midagi kusagilt vilksamisi kuulnud. Mis kasu on avaliku meedia saatetes inimestest, kes kõnelema küll mihklid, aga teemat ei tunne!?

Palun taevastelt vägedelt seda, et nad tõmbaksid koomale nende suud, kes tõtt ei tea, aga muudkui räägivad, ja ka nende suud, kes küll tõtt teavad, kuid nimme valet levitavad. Valetamine on mürk, mida pole vaja inimestele sisse sõota.

Ilmar Vananurm,
kes elab omaaegses Petseri maakonnas

Põhjala vaeseim ühiskond, Põhjamaade väeteim riik

Hiljuti teatas kohalik telemeedia, et Eestis elada on kuus korda kallim kui Saksamaal. Seda olukorras, kus Saksamaal on palgad kõrgemad ning töö- ja elutingimused inimväärsamad; ka toit odavam kui meil. Ju läheb eelõeldu kokku muudegi arvutustega, lisaks jalgadega hääletamisele, mis kõik näitavad, et Eesti inimesed on ülimalt vaesed ning Eesti riik Põhjamaade väeteim.

Arvutusi ja “matemaatikaid” on alati võimalik teha väga erineval, sh sellisel, et eestlased on viie rikkama seas. Viimasel juhul muidugi pole arvestatud kõiki neid ohvreid, kes on hukkunud, maalt põgenenud või liiga väetid, et osaleda küsitlustes/ankeetides/registrites vms.

Näiteks tööpuudust puudutavad arvud. Üks neist näitab ametlikult registreeritud töötuid. Need on sageli hiljuti töö kaotanud inimesed, kel on lootust saada mingit väikest rahalist tuge. Nad kõnnivad tööstustele kontoritesse iga kuu vähemalt korra, täidavad ankeete ja teevad veel muidki trikke, mida neilt nõu-

takse, – seega osalevad vastavas registris.

Ammu töö kaotanutele seda tuge ei võimaldata ning nemad ju ei saa ennast kurnata mingitesse registritesse registreerimisega ja mingite kontorite külastamisega, kui neil TÄIELIKULT puuduvad ressursid ellujäämiseks. Õnneks osa väeteid saab veidi toetust osalise töövõimekaotuse vm selletaolise sildi all. Ent see “toetus” (võib-olla 100 või 200 eurot kuus, millega Saksamaa inimesed sureksid nälga!) ei tee neid inimesi terveks ja õnnelikuks ega vii mitte kuidagi neid viie rikkama sekka Euroopas!

P.S. Kunagi ei maksa unustada ka neid, kes on surnuaial... Niisugune “unustamine” pole eetilise. Ent eetika ehk moraal on teatavasti kategooria, mis siinmail kehtestatud vägivallaühiskonnas pole kõneväärt! Rääkimata sellest, et ta oleks ühiskonna ja riigi jaoks TÄHTSAM, kui võimu poolt kinni makstud või üles ostetud juridiika!

Matti Masing,
Avatud Maailm

ÕNNITLEME

Kesknädala kirjade lehekülje ammunist innukat kaastöölist Harjumaalt ANTS KULLI 85. sünnipäeva puhul.

Nädala juubilar NADEŽDA KRUPSKAJA 145

26. veebruaril 1869 sündis ja 27. veebruaril 1939 suri Nõukogude Liidu kõige tähtsam lesk Nadežda Konstantinovna Krupskaja. See naine on meile põhiliselt tuntud vaid oma elu hilispeeri- oodist pärit fotode põhjal. Kogukas daam, mitte eriti sümpaatne.

Mina aga leian, et ta oli noorus- ruses vägagi veetlev ja naiselik. Ka oli ta saanud hea hariduse, sest oli teadmishimuline. Inetuks hakkas ta muutuma pärast Basedow' tõve ilmnemist.

Mu lapsea- mälestuste järgi Krupskaja mulle meeldis. Osalt vast sellepärast, et paljudes filmides noore Lenini revolutsioonilise tegevuse koidikust kehastasid tema kaasvõitlejast abikaasat tolle aja nägusamad näitlejannad.

Nõukogude ajal räägiti Nadežda Krupskajast austavalt ja sooja hääletooniga. Ta oli tunnustatud kui üleliiduline – kõikide laste – vanaema. Praegu kuuleme Krupskaja nime rohkem anekdootides. Näiteks sellises:

Kohtus kord Krupskaja Brežneviga. Nadežda Konstantinovna pöördub peasekretäri poole, kelle vaim ei olnud enam päris terav: „Leonid Iljitš, kas te mind mäletate? See olen mina – Krupskaja!“ – „Kuidas siis midu, mäletan-mäletan... Mul on hästi meele ka teie abikaasa – Krupski.“

Nadežda jäi midugi oma ülikuulsa mehe varju, kuigi tavaliselt kujundab ja karastab meest igas mõttes nimelt naine.

Naistepäevanädalal on seda igatipidi õige aeg meelde tuletada!

Pealegi, võib-olla ilma ustava sõbratarita polekski Vladimir Iljitš suutnud kogu maailma jahmatada. Krupskaja oli alles 25-aastane, kui ta tutvus tulevase „maailmaproletariaadi juhiga“. Kumbki neist hea välumusega just ei hiilunud, kuid neid liitis ideoloogiline üksmeel.

Raske öelda, kas nad ka armastasid teineteist. Ei kujuta kuidagi ette hollivuudlikku magusat suhet ega ka mitte leegitsevat nõukogulikku armastust. Neid ühendas, nagu paistab, mitte aamorinool, vaid revolutsiooniline „Iskra“. („Iskra“ oli bolševike ajaleht, eesti keeles *Säde*, millest löigi lõketele revolutsioon – ehk mäletate teiegi tsitaati „Sädemest tõuseb leek!“.)

Biograafidelt oleme teada saanud, et Lenin tegi ju ka kõrvalehüppeid. Kirjutatud on mälestusi tema poliitikaugest sidemest Inessa Armandiga. Kas ka Krupskajal oli väljaspool abielu armusuhteid? Selle võimalikkusest on isegi imelik mõelda. Kuigi... Kurjad keeled teadsid rääkida, et Nadežda oli mehele „sarvi teinud“ juba Siberis asumisel olles, sinna välja saadetud revolutsionääri Kurnatovskiga, kes Krupskajaga tutvudes olevat temasse paugupealt armunud. Räägitakse ka, et Krupskaja polnud suutnud vastu seista tema mehelikule ilule. Iljitši vaikne ja mõtlik abikaasa oli äkki ümber kehastunud

lõbusaks ja teravmeelseks noorikuks.

Muide, Šušenskojesse sattus Nadežda omal soovil. 1898. aastal määrati talle kolm aastat asumist. Dekabristide naised matkides esitas ta palvekiri, et tedagi saadetaks sinna, kuhu oli välja saadetud Uljanov, kes oli talle vanglasse saatnud kirja abieluettepanekuga. Noored laulatati kohalikus kirikus – abielusõrmused tegi neile viielisest vaskmündist keegi väljasaadetuist.

1990-ndaal tuli mul tihti ajalehetoituse lähetusel viibi-

da Moskvast, kus tutvusin ka üsna mitme poliitjuhi (Stalin, Brežnev ja isegi Hitler) teisisukuga, kes reaajas „töötasid“ suurjuhtidena – lastes end raha eest fotografeerida koos turistidega, kes Punasel väljakul, kes Arbatil; või esineti „korporatiivide labrakatel“ ja muudel üritustel. Olin „lähedalt tuttav“ ka „Leniniga“. Passi järgi oli ta Anatoli Kotlenkov ja ka tema oli oma „Krupskaja“. Vähemalt nii nimetas ta oma teistpoolt, kuigi too polnud kaugelki tõelise Krupskaja moodi ei väliselt ega jaganud

mehega marksistlik-leninlike ideid. Ta oli olnud tolle korteri perenaine, kus pseudo-Lenin tuba üüris ja mingil hetkel eaka naise ära võrgutas, ning pandudki leivad ühte kappi. (Kotlenkov, kel oli üüri rahast kahju hakanud, rikkendas, et nii tuleb odavam.)

Kui maailmaproletariaadi juht suri, astus Stalin tema lesega raevukasse kahevõitlusse, soovimata kellegagi võimu jagada. Ta nimetas Krupskajat lesksarinnaks. (Muide, Krupskaja oli palunud ja lausa anunud, et tema mees maha maetaks, kuid seda ei tehtud – Lenini keha muudeti muumiaks...)

“Ärgu Krupskaja arvaku, et kui ta oli Lenini naine, siis on tal monopol leninismile,” oli ühel partei Keskkomitee pleenumil välja öelnud Lazar Kaganovič (üllas Stalini käsul).

Kullas oli Krupskaja Stalinil kritiseerinud, püüdes tema tegusid hukka mõista.

„Ära topi siia oma nina! Muidu räägime parteile ja rahvale, kes tegelikult Lenini naine oli!“ ähvardanud kord Stalin, lesk-naist „korrale kutsudes“, lubades kuulutada Lenini naiseks Stassova või Fotijeva (Lenini sekretär, kelle saatis tema järele spioneerima Stalin).

Ja kuni elu lõpuni täitiski Nadežda Konstantinovna nurisemata Vladimir Iljitši abikaasa rolli.

Kui lugesin sellest, et Krupskaja oli olnud ka üks Nõukogude haridussüsteemi loojatest, olles tol ajal hariduse

rahvakomissari asetäitja, mõtlesin, et kas mitte temalt ei pärinegi leninlik lendlausa „Õppida, õppida ja õppida!“. (Tõsi küll, anekdoot kõlab nii: „Lenin: Mitte midagi niisugust pole ma öelnud; lihtsalt proovisin uut sulepead!“).

Krupskaja kavatses esineda XVIII parteikongressil Stalini despotismi hukkamõistmise- ga. 26. veebruaril 1939 tähis- tas ta oma 70. sünnipäeva. Stalin saatis talle sekretäri kaudu hiiglasuure tordi. Järgmisel päeval heitis Nadežda Krupskaja hinge. Tema kõrval nii paremal kui ka vasakul käel istunud sõbrad said tugeva mürgistuse. Matustel kandis Stalin isiklikult urni Krupskaja tuhaga – need maised jäänused maeti Kremli müürisse...

1930-ndate keskpaiku oli Krupskaja öelnud: „Kui Lenin oleks veel elus, siis oleks Stalin ta kindla peale vangil pannud.“ Leniniga hüvastijätmise talitusel polnud Krupskaja, nagu revolutsionäärile kohane, välja näinud äranähtud näoga lohutamatut lesena, vaid põõrdus rahva ja partei poole: „Ärge püstitage talle mälestusmärke, ärge rajage temanimelisi kultuuripaleesid, ärge korraldage uhkeid peiesid tema mälestuseks – seda kõike ei pidanud Lenin oma eluajal oluliseks.“ Oli ju üks Lenini tuntud tsitaate ka see: „Palju on veel meie maal korda tegemata...“ Kuid, nagu elus tihti juhtub, naisterahvast ei kuulata.

Raul Ratman

Kevadet on õhus: lumemurdjale reha pihku!

Kevade tulekust annab tavapäraselt märku kevadpäikese soe siliitus ning kevadekuulutajast kuldnoka mitmekesine vokaalrepertuaar. Rõõmustav on tõdeda, et tänavu tunneme seda kauaoodatud siliitust ning elavat lindude vilemängu oluliselt varem, kui oleme harjunud.

RISTO KASK
Pirita linnaosavalitsuse osakonnajuhataja asetäitja

Puhastusjumala Februa järgi nime saanud veebruarikuu on läbi aegade olnud pigem külmaaku, eks sellest ka vanarahva poolt pandud hüüdnimed: hundikuu, lumekuu, tuisukuu. Kui viibis 24. veebruaril Eesti Vabariigi 96. aastapäeva kontserdil Nõmme kultuurikeskuses, jäi mulle kõrvu lõik Nõmme linnaosavanema kõnest, kus ta rääkis käesoleva aasta erakordselt soojadest ilmadest. Tõepoolest, kõnealusel päeval näitas termomeeter kogunisti seitse soojakraadi.

Ärgem kartkem ebameeldivusi!

Me pörkame tihti kokku uute olukordadega, millega me pole harjunud ning mis kõigutavad meid kõrvale armsakssaanud kursilt. Teisisõnu, me satume oma mugavustsoonist välja. Ei tasu salata, et selliseid olukordi käsitleme pigem ebameeldivatena. Kuid

kas see on alati nii?

Säärast veebruarikuu, kus lumemememehed ehitanud ning suusutamise asemel tuleb garaažist välja otsida jalgratas, ma viimasel kümnendil ei mäleta. Selgelt on mul meele kõigest mõne aasta tagune talv, 2010. aastal, kui veebruaris mõõdeti paljudes Eesti paikades lumekihi paksuse absoluutseid rekordeid. Võib tunduda uskumatu, et Viljandis oli lumekihi paksuseks koguni 69 cm. Erinevaid arvamusi, kas erakordsed ilmastikuolud leidsid aset 2010. aastal või hoopis täna, on kahtlemata mitmeid.

Soe talv teeb tuska ettevõtjatele

Hiljuti sattusin vestlema ühe naabruses elava vanadaamiga, kes rääkis oma hoovis õitsevat varajastest lumikellukestest. Olles ka ise suur lillesõber ning mäletades aegu, kus koolipoisina pidasin oluliselt koduteel oma emale kevadlilli noppida, olin meeldivalt üllatunud. Kevad hakkab saabuma, mõtlesin ma.

Kui kevadhõnguline ilmaruum ja vulisevad ojad toovad inimestele üldjuhul naeratuse suule, siis leidub neidki osapooli, kellele soe talv valmistab probleeme ja muresid. Nendeks osapoolteks on ettevõtjad, kelle poolt pakutavad talvised tooted ostjate ei

leia. Linnapildis on tavaliseks muutunud odavmüükide ja sooduspakkumiste reklaamid, milles kutsutakse üles lumelabidaid ja lumepuhureid ostma. Tõsi on see, et lumelabidat pole olnud vaja kasutada viimased paar kuud. Selle asemel tuleks aktiivsemalt pakkuda hoopis vajalikumaid töövahendeid – rehasid ja aiakärsid.

Muistsete roomlaste tarkuse kohaselt tähistab helmekuu aega, kui alustatakse põllutöödega. Seega vajavad kevadised toimetamised alustamist ning õige pea tuleb härjal sarvist haarata.

Kokkuvõtteks võib öelda, et külm veebruar on Eesti inimese jaoks küllaltki harjumuspärane. Sellest hoolimata ei tee kurvaks, kui meid üllatatakse sooja kevadilma, linnulaulu ja varakult õitsevate kevadlilledega. Tundkem sellest üheskoos rõõmu!

Tartus

Teisipäeval,
12. märtsil
kell 11–13
nõustab

Keskerakonna Tartu büroos (Ülikooli 12) jurist **Asta Liivak**. Tasuta.

Neljapäeval,
13. märtsil
kell 14

kohtub huvilistega Tartu linnavalitsuse haridusosakonna saalis (Raekoja 12) Tartu Puuetega Koja tegevjuhi **Senta Michelsoniga**.

Info ja registreerimine: 55 68 27 56